

Epistolae III de vita sancti Martini.

<https://hdl.handle.net/1874/328581>

tali uito oderint. Illud facile confido:
omnibus sanctis istud opusculum gratum fo-
re. De cetero si quis hec infideliter legerit:
ipse peccabit. Ego michi conscius sum.
me rerum fide. & amore christi impulsu
ut scriberem: manifesta exposuisse. ue-
ra dixisse. Paratumque ut spero habe-
bit a deo premiū: non quicumque lege-
rit: sed quicumque crediderit.

**INCIPIT EPISTOLA SEVERI AD
EVSEBIVM. P. BR. O.**

**POSTEA EPIS
COPV O. I.**

esterna die cum ad **H**esternadie
me plerique monachi
uenissent. inter fabu-
las iuges. longumque
sermonē. mentio in-
cidit libelli mei. quē

de uita beati uiri martini edidi. stu-
diosaque eum a multis legi libentissime
audiebā. Interea indicatur michi di-

xisse quendam malo spū suscitatum.
cur martinus qui mortuos suscitasset.
flammas domib; depulisset: ipse nup
adustus incendio. periculose fuisset ob
noxio⁹ passioni. O istum quisq; est mi
serum iudeoz in uerbis eius pfidiam.
& dicta cognoscimus. qui in cruce po
situm dñm his uerbis increpabant.
Alios saluos fecit: se ipsum saluū facere
non potest. Vere plane iste quicumq;
est. si illis temporib; nat⁹ esset. & in dñm
hac uoce dicere potuisset: qui simili san
dñi blasphemac exemplo. Quid ergo qd
qd es? Martinus ideo non potens. ideo
non scs: quia est perichitatus incendio.
O beatū & p omnia similem apłis. etiam
in his conuiciis uirū. Nempe hoc & de
paulo gentiles cū eū uipa momordisset
sensisse referunt. Hic homo debet ho
micida esse: quē saluū factum de ma
ri. fata uiuere non siuerunt. At ille ex
cussa uipera in ignē: nichil mali pa

tebat. Illi autem subito casurum. & re-
pente eum morturum putabant. Sed cum
uiderent nichil mali contingere ei:
conuertentes se dicebant eum dominum esse. Ali-
oquin uel horum exemplo. omnium mor-
taliu[m] infelicissime perfidiam tuam co-
arguere ipse debueras. ut si tunc scanda-
lum mouerat quod Martinus flamma
ignis uidebat[ur] attactus. hunc rursum
attactum ad merita illius & uirtute[m]
referres. quod circumseptus ignibus non
perisset. Agnosce enim miser. agnosce
quod nescis. omnes fere sanctos magis insignes
periculorum suorum fuisse uirtutibus. Uideo
quidem petrum fide potentem. rerum
obstante natura. mare pedibus superges-
sum. & stabiles aquas corporeo pressis-
se uestigio. Sed non ideo minor mi-
chi uidetur gentium predicator. quem flu-
ctus obsorbuit. & post triduum totidemque
noctes. emergentem ex profundo unda re-
stituit. Atque uisio an pene plus fuerit.

uixisse in profundo. an supra maris
profunda transisse. Sed hec tu ut ar
bitror stulte non legeras. aut lecta
non audieras. Neq; enim absq; di
uino consilio istiusmodi exemplum
beatus euangelista sacris litteris pu
lisset. nisi ut ex his humana mens
erudiret naufragioꝝ atq; serpentiu
casus. Et sicut apłs refert. qui nudi
tate. fame. latronuꝝq; piculis glatur.
om̃ia hec sc̃is hominib; atq; om̃ib;
ad ppetiendum q̃dem esse cōmunia.
sed his tolerandis atq; uincendis
precipuanı semp uistoru fuisse uir
tutem. dum p om̃ia temptamenta
patientes. semp inuicti. tanto fortius
uincerent. q̃nto grauius p̃tulissent
Vnde hoc qđ ad martini infirmitatē
uocatur. plenū est dignitatis & gl̃e.
siquidem piculosissimo casu tem
ptatus euicerit. Ceterum omissum
a me in libello illo. quē de uita illi

scripsimus. nemo miret̃. cum ibidem
sim p̃fessus. me n̄ om̄ia illius facta cō-
plerum: quia si p̃sequi uniuersa uolu-
issem. immensum uolumen legent̃
b̃ edidissem. Neq; sunt tam parua
que gessit: ut om̄ia potuerint comp̃-
hendi. Sed tamen hoc de quo questio
incidit latere non patiar. & rem om-
nem ut gesta est referam: ne forte in-
consultum hoc q̄o ad uitupationem
beati uiri poterat opponi p̃t̃misisse
uideamur

. I . I .

Cum ad diocesim quandam p̃ sollem
p̃ni consuetudine. sicut ep̃is uisitare
ecclesias suas moris est. media fere hieme
martinus uenisset. mansionē ei in secre-
tario ecclesie clerici parauerunt. multūq;
ignē scabro iam p̃tenui pauimento sub-
diderunt. & lectum ei plurimo stramine
exstruxerunt. Dein cum se martinus
cubitum collocasset. insuetā molliciem
strati male blandientis horrescit. q̄ppe

qui nuda humo uno tantum cilicio
superiecto cubare consueuerat. Itaque
quasi accepta p̄motus iniuria: stram̄
tum omne p̄iecit. Casu sup̄ fornaculā
partem palee illi⁹ quam remouerat
aggessit. Ipse ut erat moris nuda hu
mo lassitudine itineris urgente requi
euit. Ad mediam fere noctem. p̄ inter
ruptum ut supradiximus pauimentū
ignis estuans: arecentes paleas apphen
dit. Martinus somno excitatus. re mo
pinata. ancipiti p̄iculo. & maxime ut
referebat diabolo insidiantē atq; urgen
te preuentus: tardius q̄ debuit ad ora
tionis confugit auxilium. Nam erum
pe foras cupiens. cum pestulo quē ostio
obdiderat. diu multūq; luctatus. grauē
simum circa se sensit incendium: adeo
ut uestem qua indutus erat ignis as
sumpserit. Tandem in se reuersus.
non in fuga sed in dño esse presidū.
scutum fidei. & orationis arripiens

medius flammis totus ad dñm conũ
sus incubuit. Tum uero diuinitus
igne submoto. innoxio sibi orbe fla
marum orabat. Monachi autem q̄
p̄ forib; erant. crepitante. & colluc
tante incendiũ sono. obseratas effrin
gunt fores. demotoq; igne. medius
flammis martinum auferunt. cum
iam penitus esse consumptus tam
diuturno incendio putaretur. Ceterũ
uerbis meis dñs est testis. michi ipse
referebat. & non sine gemitu fateba
tur. in hoc se diaboli arte deceptum.
ut excussus e somno. consilium non ha
beret. quo p̄ fidem & orationem per
iculo repugnaret. Deniq; tam diu cir
ca se seuisse ignẽ. quãdũ erumpe osti
um turbat̄ mente temptauerit. Ubi
uero auxilium crucis. & orationis ar
ma repetisset. medias cessisse flamas.
seq; tum sensisse rorantes. quas male
esset exptus urentes. Unde intelligat

quisquis hęc legerit: non temptatū
quidem illo martinum periculo. s;
pbatū. **INCIPIT ALIA EIVSDEO.**

AD AURELIVO.

DIACONEO;

ostea quam a me mane
digressus es. eram resideret
solus in cellula. subierat
q; me illa que; sepius
occupat cogitatio.

spes futurorū. presentiumq; fastidi-
um. iudiciū metus. formido penarū.
Et quod consequens erat. atq; unde
cogitatio tota descenderat. peccatorū
meorū recordatio tristem me confe-
ctumq; reddiderat. Deinde cum fa-
tigata angore animi in lectulo mē-
bra posuissem: ut plerūq; ex mestit-
tudine solet. somnus obrepit. Qui
ut sup^{temp} matutinis horis leuior incet-
tusq; ita suspensus ac dubius. p mē-
bra diffunditur: ut quod in alio

sopore non euenit: pene uigilans do-
mire te sentias. Cum repente sc̄m mar-
tinum ep̄m uidere in uideor preter-
tum toga candida. uultu igneo. stil-
lancibz oculis. crine purpureo. atq;
in ita in ea habitudine corporis for-
maq; qua noueram uidebatur: ut
quod eloqui nobis pene difficile est.
non possit aspicq;. cum posset agnos-
q;. arridensq; in paululum. libellum
quem de uita illius scripseram. dext̄
preferabat. Ego sc̄a genua eius com-
plerus. benedictionē p̄ consuetudine
flagitabam: suppositamq; capita
meo manū. tactu blandissimo sen-
tebam. Cum inter benedictionis uer-
ba sollempnia familiare illud ori-
suo crucis nomen iteraret: mox in eū
luminibz intētus. cum exsariari uul-
tu illius conspectuq; non possem. sub-
ito in sublime sublatus eripit: do-
nec imensa aeris istius uastitate. cū

tamen rapida nube subuectum. acie se-
querem oculorum. patenti celo receptus.
uideri ultra non potuit. Hec multum
post. scilicet presbiterum clarum discipulum
illius qui nup̄ excesserat. uideo eandem
quam magistrum uiam scandere. Ego im-
pudens sequi cupiens. dum altos gres-
sus molior. & conitor euigilo. somnoq;
exercitus congratulari ceperam uisioni.
Cum ad me puer familiaris ingreditur.
solito tristior. uultu loquentis pariter
& dolentis. Quid tu tam tristis loquor gestis.
Duo inquit monachi a turonis affuerunt.
dominum martinum obisse nuntiant.
Concedi fateor. obortisq; lacrimis. fleui
uberrime. Quin etiam dum hec ad
te frater scribimus. fluunt lacrimae.
Inec nullum impatientissimum doloris
admitto solacium. Te uero ubi hoc
nuntiatum est. participem esse uolui
luctus mei. qui eras socius amoris.
Veni ergo ad me statim ut pariter

lugeam? quem pariter amam? q̄.
quā sciam uirum illum non esse lu-
gendū. cui post euictum triumphā-
tumq; sc̄lin. nunc demū reddita est
corona iusticie. Sed tamen ego non
possum m̄ imperare. quin doleam.
Premisi quidem patronū. sed solacium
uite presentis amisi. Et si rationē ullā
dolor admitteret: gaudere deberem.
Et est enim ille ut est confertus aplis. ac
pphetis. & q̄d pace sc̄orū omniū dixē-
rim. in illo iustorum grege. nulli sed̄s
ut spero. credo confido. illis potissimū
qui stolas suas in sanguine lauerunt
aggregatus. agnū ducem ab om̄i in-
teger labe comitatur. Nam licet eira-
tio temporis non potuerit prestare
martyrium. gl̄a tamen martyris nos
carebit: quia uoto atq; uirtute. & po-
tuit esse martyr. & uoluit. Quod si
ej neromanis decianisq; temporibz
in illa que tunc extat dimicare con-

gressione licuisset. testor dñm celj atq;
terre spon te aculeum ascendisset. ul
tro se ignib; intulisset. hebreisq; pue
ris equandus inter flammarũ glo
bos media licet ymnũ dño fornace
cantasset. Quod si ysaiãũ illud sup
plicium psecutori forte placuisset.
numq; pfecto impar pphete ferris &
lãminis defecari membra timuisset.
Ac si precis rupib; abruptisq; montib;
agere felicem furoz impius maluisset.
phibeo confusus testimonium uerita
tis spon te cecidisset. Si uero gentium
doctoris exemplo gladio deputat^{us} mĩ
alias ut sepe puenit uictimas duceret.
p̄mus omnium carnifice compulso
palmam sanguinis occupasset. Jam
uero aduersus om̄s penas atq; suppli
cia quib; plerũq; humana cessit infir
mitas. ita a confessione dñj non recederet.
immobilis obstatisset. ut letus ulcerib;
congaudensq; cruciatib; quẽlibet int̄

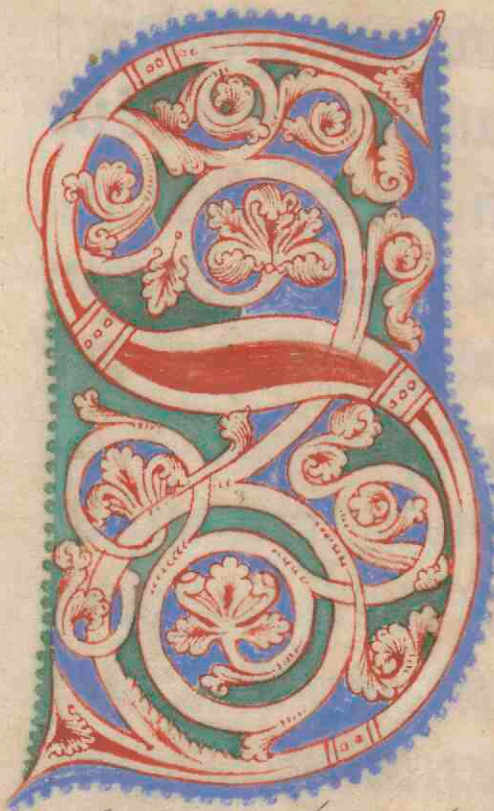
tormenta risisset. Sed quãquã ista nos
tulerit: impleuit tamen etiam sine
cruore martyrium. Nam quas ille p
spe eternitatis humanorũ dolorũ non
p̄tulit passiones. fame. uigiliis. nudita
te. ieiuniis. obprobriis inuidorũ. insectati
onibus improborũ. cura p̄ infirmanti
bus. sollicitudine p̄ p̄dicantibus. Quo
enim ille dolente non doluit. Quo
scandalizante non uisus est. Quo pe
nite non genuit. Preter illa cotidia
na illius aduersum humane spiritualis
q; nequitie diuersa certamina. dum in
eo uariis temptationibus appetito semp̄
erupat fortitudo uincendi. patientia
expectandi. equanimitas sustinendi.
O uere ineffabilem uirum. pietate. mi
sericordia. caritate. que cotidie etiam in sc̄is
uiris sc̄to frigente frigescit. in illo tam̄
usq; ad finem aucta in dies pseuerauit.
Quo ego illius bono uel specialiter fruitus
sum: cum me indignũ. & ñ merentẽ

unice diligebat. En rursus lacrimae
fluunt: imoque de pectore gemitus
erumpit. In quo michi post haec ho-
mine similis requies? In cuius erit
caritate solatium? Me miserum. me
infelicem. poterone unquam si diutius
uixerem non dolere. quod martino su-
perstes sum? Erit post haec uita iocun-
da: erit dies aut hora sine lacrimis?
Aut tecum frater dilectissime poterom
huius mentionem habere sine fletu: aut
unquam loquens apud te: aliud quam de il-
lo loqui poterom? Sed quid te in lacri-
mas fletusque commoueo? Ecce nunc
consolatum esse te cupio: qui me so-
lari ipse non possum. Non deerit no-
bis ille: michi crede non deerit. Inter-
erit de se sermocinantibus. astabit orati-
onibus. quodque iam hodie prestare digna-
tus est. uidendum se in gratia sua sepe
prebebit: & assidua sicut ante paulu-
lum fecit benedictione nos proteget.

Inde scdm ordinem uisionis qua celū
sequentibz se patere monstrauit. quo
sequendus esset edocuit: quo spes nr̄a
tendenda. quo animus dirigendus in-
struxit. Quid tamen fiet frater; qđ mi-
chi ipse sum conscius. Conscendere ar-
duum illud. ac penetrare non potero:
ita sarcina molesta me pregrauat. &
peccatj mole depressum. negato in ascē-
scensu. seua miserabilem ducit in
tartara. Spes tamen sup̄est illa sola. ul-
la postrema: ut qđ p nos optinere n̄
possumus. saltem p nobis orante mar-
tino mereamur. Sed quid te frater
diutius occupo. eplā tam loquaq. de-
mororq; uenturū. Simul iam pagi-
na impleta non recipit. Michi tamē
hec fuit ratio. sermonē istū longius
pferendj: ut quia doloris nuntium
eplā deferrebat: eadem tibi ex quadam
nostrij confabulatione prestaret carta
solacium.

INCIPIT EPISTOLA SEVERI SVLPICII
CII. AD SOCROS SVAS BASVLE

QUALITER BEAT
MARTIN. BEHAC
VITA. ABIERIT
ulpicius seuerus
basule parenti ue
nerabili salutem.
Si parentes uoca
ri in ius liceret. et
plane expilationis
furtiq; ream ad p

toris tribunal iusto iore traheremus.
Quid enim? Non conquerar qua a te pa
tior iniuriam. Nullam michi domi
cartulam. nullum libellum. nullam
epistolam reliquisti. ita furaris omnia.
ita uniuersa diuulgas. Siquid ad a
micum familiariter scripsi. siquid for
te dum ludimus. qd uelim tamen oc
cultum esse dictauy. omnia pene ad te
prius q; fuerint scripta aut dictata

pueniunt. Nimirū oberatos habes
notarios meos: p̄ quos tibi nr̄e ineptie
publicant̄. Nec tamen aduersum eos
possum moueri si tibi parent. qui in
uis nr̄m ex tua potissimum liberalitate
uenerunt: seq; adhuc tuos q̄ meos esse
meminerunt. Tu sola es rea. tu sola
culpabilis. que & michi insidiaris.
& illos fraude circūuenis: ut sine deli-
cto ullo familiariter scripta. aut neg-
ligenter emissa. illucubrata tibi peni-
tus atq; impolita tradant̄. Nam ut
de reliquis taceam. rogo quē admodū
tam cito ad te eplā illa potuit puenire.
quā nup̄ ad aurelium diaconum sc̄p̄-
seramus. Ego enim colōse positus.
tu trēueris constituta. & tam longe a
patria filio inquietante diuulsa. q̄
tandem familiarem illam eplām oc-
casionē furata es. Namq; accepi litte-
ras tuas quib; scribis in eādē eplā. q̄
de obitu domini martini fecer̄ m̄tionē.

ipsum beati uiri transitum exponere
debuissim. quasi uero ego ullam eptam
aut legendam aliu preter quam ipsi ad
que missa uidetur ediderim. aut ego
tanto operi sim destinatus. ut omnia
que de martino cognosci oportet. me
potissimum scribente notescant. Itaque si
qua de obitu sci epi audire desideras.
ab illis potius qui interfuere cognos-
ce. Ego tibi statim nichil scribere
ne ubique me publices. Tamen si da-
fidem nulli te esse lecturam. paucis
tue satisfaciam uoluntati. itaque presta-
bo his que michi sunt compta parti-
cipem. **EXPLICIT EPTA SEVERI.**
INCIPIT DE TRANSITU SCI MARTINI.

In octava
beati martini.
lectio prima.

ARTIUS TINI
igitur obitum suum
longe ante presauit.
dixitque fratribus dissolu-
tionem sui corporis
imminere. Interea